

Nionde roten, tomt 1

Kvarteret Strykjärnet

Tjugonde roten 1637–57

Spannmålgatan vid vallen

Elfte roten 1657–70

Först perioden 1720–30 bebyggdes platsen av båtekarlen Sven Torstensson.

Bouppteckning efter hans avlidna hustru Helena Jönsdotter företogs 1730. De sades äga ett litet hus på Konungens plats vid vallen mellan Kronhus- och Spannmålgatorna, 60 d smt. (Berg II:11–12, 63). Två myndiga barn: Johan Torstensson (sic” jfr 9.2) och Johanna.

Avskedade soldaten Samuel Smittsberg ägde 1737 gården. Han kallas pepparkaksbagare och säges vid bouppteckningen efter honom den 18.10.1751 efterlämna ett litet gammalt hus med en fjärdedels tomt vid vallen, mellan Kronhus och Spannmålgatorna, med 2 gamla stugor med nattstuga över, 150 d smt. Hans änka Brita Bengtsdotter Ramsberg var död 1775.

Brigitta Smedsberg (alltså Smittsbergs änka) skrev 1763 (EIIb:104, 18.5.1763), att hennes tre barn: sonen stadstrumslagare Mikael Smedberg (Smittzberg, 1761 Gift med klensmeden Anders Gunnarssons dotter Anna Maria Bergström bou 22.3.1765). Han kallas tiggarfogde 1750 (tomtlängden), erhöll den 10.6.1763 burskap att handla med pepparkakor. blev senare sinnessjuk.

Döttrarna Anna Maja, gift med hökaren Anders Sundholm (se 8.39 och 10.12) och Catarina Lisa, gift med hökaren Nils Lindroth den 21.7.1758 hade överenskommit, att brodern Mikael Smedberg skulle betala 150 d smt till vardera av sina två systrar mot att han efter moderns död skulle erhålla all hennes fasta och lösa egendom undantagandes säng- och gångkläder. Brigitta Smedsberg själv hade icke lämnat sitt samtycke till överenskommelsen och ansåg den därför värdelös. Hon ville själv disponera om hur hennes egendom skulle fördelas. Hon testamenterade all sin egendom till sina födda och ofödda barnbarn.

Gården skrevs hela perioden 1755–65 på stadstrumslagare Mikael Smitzberg.

Stadstrumslagaren Mikael Smitzberg inlade den 6.6.1763 i rätten en inlaga (EIIb:105) där han hävdade att hans moder Brigitta Smedberg inte av egen drift utan på andras inrådan hade klandrat den överenskommelse, som han hade ingått med sina svågrar hökarna Anders Sundholm och Nils Lindroth den 21.7.1758 och inför rådhusrätten den 4.4.1759. Han hänvisade till ett köpebrev han hade erhållit av föräldrarna den 9.2.1732 och till både moderns och hans avlidne faders Samuel Smedbergs påskrift på ett salubrev av den 18.2.1749. Föräldrarna skulle få disponera huset till sin död men Mikael Smitzberg skulle mot erläggande av 150 d smt. vara rätter ägare av gården, hus och tomt.

Handelsmannen Elias Bergström

omtalas redan efter ett par år i en handling 7.9.1765 (EIIb:113) vara arvtagare i den huvudsvage Mikael Smittsbergs och dess avlidna hustru Maria Bergströms sterbhus. (Elias Bergströms adress anges vara Hede, Uddevalla, Sunnervikens fögderi.)

Handelsmannen Elias Bergström ingav den 12.12.1765 en skrivelse angående sin avlidna syster Anna Maria Bergströms sterbhus. I skrivelsen omtalar han sin halvbroder Gunnar Bergström.

Men gården återgick till änkan Brita Smittsberg, som sommaren 1766 begärde penninghjälp för liden skada vid eldsvådan 9.2.1766. Hon var ägare av en liten gård vid vilken det vid tiden för eldsvådan stod två brädbodar och ett hemlighus, som skadades vid eldsvådan och därför blev nedrivna. Skadan värderades till 108 d 25 öre smt. Hos henne bodde också Maria Wetterbom, som bl.a. förlorat två tolfter bräder, en tunna sill och några lockspänner fyllda med ärter, gryn, kött och mjöl.

Den 8.3.1768 pantsatte Brita Smittsberg för lån av 1 000 d smt. sin gård mellan Kronhus- och Spannmålgatan vid vallen till handskmakaren Henrik Ekeberg. I tomtöresgården 1770 tillskrives hon, nämligen ”avskedade soldaten Samuel Smittsbergs änka”, gården. Men 1775 skrives gården på

komministern i Gustavi Lars Magnus Nordblom.

Han hade från 1760 ägt först hela, sedan halva gården 1.27 (Kvarteret Larmtrumman, västra hamnens östra sida närmast reparebanan). Bland annat genom att gå i borgen för sin bror köpmannen Peter Nordblom i Varberg för en skuld, som denne hade till handelsmannen Anders Damm, hade komministern råkat i ekonomiska svårigheter. I en inlaga till magistraten sommaren 1766 (EIIb:117) gav Lars Magnus Nordblom en ingående beskrivning av hur Damm hade lurat honom in i affären. Kanske är detta bakgrunden till att Nordblom miste sin bättre belägna gård vid västra hamnen och måste flytta till detta för en domkyrkokopräst olämpliga läge. Den 15.3.1766 begärde Petter Åhlbotten inteckning i magister Lars Nordbloms vid västra hamnen belägna hus och gård. Anders Barthengren hade fordran på 1 091 d smt. Även herr Johan Georg Lange hade inteckning.

Lars Magnus Nordblom var född 10.8.1726 som son till en klockare i Getinge, studerade i Lund från 1745 och blev magister 1754. Pingstdagen 1755 prästvigdes han till komministeradjunkt i Göteborg. Hans hustru U B Ingman var moster till kyrkoherde Mannercrantz i Kungälv. Nordblom avled 1807. Den 29 aug. 1769 valdes han till komminister i domkyrkan. Rektor Edit Hedin har lämnat följande skildring av valet:

”Avlidne komministern (Johan Gadeli) änka hade inlämnat en skrivelse, där hon talar om ‘thet oförtrutne biträde Adjuncten Ärewördige och Höglärde Herr Magister Lars Nordblom nu på 15:de året med sin hälsas tillsättande giordt bemäldte thess afledne Man i thess åliggande Embets sysslor’ o.s.v. Fast många sökte befattningen föreslogs att man skulle ena sig om att välja Nordblom. Några begärde dock omröstning däribland J. M. Dahl. Nordblom valdes med 645 röster. Bland dem som begärt omröstning befann sig Gustaf Bernhard Santesson, som var god vän med fattighuspredikanten Johannes Willin. Denne hade inte sökt komministraturen men hade förklarat sig villig att anta en eventuell kallelse. Han fick 55 röster.”

Av tomtöreslängderna mellan 1775 och 1787 framgår det inte klart om det var Nordblom eller den forna ägarinnan Brita Smittsbergs dotter hökareänkan Anna Maria Sundholm,

som ägde gården. Men bland senare konkurshandlingar finner man följande kvitto:

”Av mästaren vid Lofl. snickareämbetet Ereborne och konstförfarne Herr Carsten Didrich Lohman har undertecknad emottagit den penningsumma stor sex hundra daler silvermynt hwilka han såsom lagligen tillförordnad förmyndare för mine tvenne omyndige barn uthur avledne smeden Ertmans sterbhus haft Höglöfl. Magistratens tillåtelse att få lyfta på det jag därmed skulle få

betala halfva summan för det hus och gård, som jag mig idag af Comministern vid Domkyrkan Herr Magister Lars Nordblom har tillhandlat, hwilken summa penningar 600 d smt jag således medelst detta tacksammeligen qwitterar

Göteborg d 18.1.1776

Anna M. Smetzberg

hållit sjelf i pennan”

Enligt RR-prot. 29.4.1776 hade snickaremästare Carsten Didrich Lohman som förmyndare för avlidne hökaren Sundholms omyndiga barn sökt inteckning i hus och gård här i staden beläget åt vallen mellan Kronhus- och Spannmålgatorna, vartill hustru Anna Maria Sundholm hade lämnat sitt samtycke.

Om Anna Maria Sundholms tidigare liv har uppgifter lämnats 8.39 och 10.12. Hennes förste man hökaren Anders Sundholm rymde efter delaktighet i ett inbrott i Postkontoret till Köpenhamn, där han avled 1766 som kusk på Laurent Stubs fabrik (bou 10.12.1767). Med bifall av sin andre man borgaren i Falköping Benjamin Simonsson (bou 2.5.1772?) begärde Anna Maria Smittsberg 1767 (EIIb:129, 10.11.1767) att på en gång få avträda egendomen och betala borgenärerna. Hon ägde då en halv hus och gård på Kronhusgatan mot vallen (tydiligen denna 9.1) som tillika med hennes två ödetomter vid Kronhuset (8.39) skulle säljas på auktion 1 Juni 1769 (EIIb:134, 6.5.1769). I hennes fasta egendom hade hennes tre omyndiga barn säkerhet för sitt arv på sammanlagt 900 d smt. Hon hade två söner Erik och Samuel och en dotter Maja Lisa Sundholm.

1787 anger tomtöreslängden som innehavare änkan Maria Smittsberg.

1790 anges endast komminister Nordblom som ägare. I förteckningen över de under natten mellan den tredje och fjärde februari 1794 nedbrunna gårdarna anges också nionde roten nummer ett som stadskomministern Nordbloms hus. Nu var förhållandet det, att tomtöresavgifterna icke skulle betalas av husägaren utan av den som bebodde huset. De skulle gå till prästavlöningarna i den församling, vars kyrka husets invånare besökte. Att det i själva verket var änkan Anna Maria Sundholm, som ägde gården framgår vid hennes konkurs 13.1.1794, då det f.ö. nämnes, att hennes måg var sockerbagaren Magnus Rhodin (se RR 9.4.1794). Sonen Samuel, född 1760, hade från början av 1780 försörjt sig själv genom ”sjöfarts idkande”. Han hade senast seglat ut i september månad 1793 utan att därefter på minsta sätt låta höra av sig.

Vid den eldsvåda, som övergick staden den 3–4.4.1794 förlorade änkan enda tillgången för skuldernas betalande – sin lilla fasta egendom i nionde roten vid Spannmålgatan nära vallen. Huset var assurerat till 100 rdr, tomten upptogs i anseende till sitt läge endast till 25 rdr.

Enligt auktionskammarens protokoll för den 1.9.1795 hade kuratorerna över änkan Anna Maria Sundholms gäldbundna bo begärt auktion på avbrända ödetomten nummer ett i nionde roten vid vallen emellan tunnbindare Höyers å ena och packhuskarlen Olof Beckmans å andra sidan. Enligt upprättad Charta innehöll den i längden på östra sidan mot vallen 31 1/2 alnar och på västra sidan mot packhuskarlen Olof Beckman och skomakaren Resselius samt tunnbindare Höyers tomter 22 alnar, 12 tum och i bredden på norra ändan, då kronans andel avgår emot hökaren Almroths tomt 12½ alnar samt på södra sidan mot tunnbindaren Höyers tomt 13 alnar. Vid detta första utbud blev gården osåld men vid förnyat utrop den 12.4.1796 såldes tomten till herr David Low för 27 rdr specie. Den kallas handelsmannen Lows ödetomt år 1800 och hans tomt år 1807.

Senare uppbud av 9.1-9.2

Se 9.2.